

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПРОГРАМА РАДА

ЛАБОРАТОРІЯ
ЗАКОНОДАВЧИХ
ІНІЦІАТИВ
www.sebr.org.ua

ІнфоЦентр

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТОСОВНО
ДОСЯГНЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В
ПАРЛАМЕНТАХ
(досвід країн Європейського Союзу)

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-
дослідницьким центром на запит
народного депутата України

Залученість жінок до політики в країнах ЄС

В країнах Європейського Союзу використовуються різні підходи для досягнення гендерної рівності у політиці — законодавче регулювання, запровадження інституту омбудсмена з рівних прав і можливостей жінок та чоловіків, створення відповідних органів із забезпечення гендерної рівності у парламентах, діяльність громадських організацій тощо.¹

Станом на листопад 2014 року відсоток жінок у національних парламентах країн ЄС становив 28 %. Слід зазначити, що середній показник залучення жінок до національних парламентів у країнах ЄС є більшим, ніж загалом у світі, де він становить 22%. Найбільш успішною станом на березень 2015 року серед країн-членів ЄС стосовно участі жінок у національному парламенті є ситуація лише в трьох країнах ЄС — в Іспанії (41 %), Фінляндії (43 %) та Швеції (44 %). Найгірша ситуація стосовно представництва жінок у політиці — в Угорщині (10 %), на Кіпрі (13%), на Мальті (13 %), у Румунії (14%) та Ірландії (16 %).¹

Політична складова компоненту влади *Індексу гендерної рівності* вимірюється підрахунком відсотків жінок на міністерських і парламентських посадах, а також — у регіональних органах влади. Середній показник політичної складової по ЄС становить 50 пунктів. Проте низка країн перевищують цей показник, а саме: Австрія (63), Бельгія (66), Данія (78), Іспанія (75), Нідерланди (69), Фінляндія (86), Швеція (92). Разом із тим, для таких країн, як Румунія та Угорщина, цей показник нижчий від 20.

Країна	% жінок у національному парламенті	Наявність квоти: ЗК – законодавчі квоти, ДПК – добровільні партійні квоти	Індекс гендерної рівності	Політична складова індексу гендерної рівності
Австрія	31 % (2013)	ДПК	50	63
Бельгія	39% (2014)	ЗК	60	66
Болгарія	20% (2014)	Немає	37	48
Велика Британія	23% (2010)	ДПК	60	52
Греція	23% (2015)	ЗК ДПК	40	41
Естонія	20% (2011)	Немає	50	35
Ірландія	16% (2011)	ЗК	55	30
Іспанія	41% (2011)	ЗК ДПК	54	75
Італія	31% (2013)	ЗК ДПК	41	31

Латвія	18% (2014)	Немає	44	39
Литва	23% (2012)	ДПК	44	36
Нідерланди	37% (2012)	ДПК	70	69
Німеччина	37% (2013)	ДПК	52	60
Польща	24% (2011)	ЗК	44	35
Португалія	31% (2011)	ЗК	41	44
Словаччина	19% (2012)	ДПК	41	32
Угорщина	10% (2014)	ДПК	41	15
Фінляндія	43% (2011)	Немає	73	86
Франція	26% (2012)	ЗК ДПК	57	64
Швеція	44% (2014)	ДПК	74	92

Гендерні квоти та законодавство

На сьогоднішній день гендерні квоти є доволі поширеними позитивними діями на політичній арені майже усіх країн ЄС. Зокрема добровільні партійні квоти мають більше половини країн-членів ЄС: Австрія, Велика Британія, Греція, Іспанія, Італія, Кіпр, Литва, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Франція, Хорватія, Чехія та Швеція.

Деякі країни або вже відмінили гендерні квоти як тимчасові заходи (Данія), або не приймали їх (Болгарія, Естонія, Латвія, Фінляндія). Законодавчі квоти прийняті в Бельгії, Греції, Ірландії, Іспанії, Італії, Польщі, Португалії, Словенії та Франції.

Країна	Тип квоти	Деталі
Бельгія	Законодавча квота	У виборчих списках різниця між числом кандидатів кожної статі не повинна бути більшою, ніж один кандидат. Якщо сторона не виконає вимоги гендерної збалансованості, то список може бути не допущеним виборчими органами (ст. 117, Виборчий закон).
Іспанія	Законодавча квота	У виборчому законі вказано, що списки кандидатів на вибори повинні мати збалансоване співвідношення жінок та чоловіків. Це означає, що кількість кандидатів будь-якої статі повинна складати не менше 40 % від загальної кількості (ст. 44, Виборчий закон).
		У 2011 році до Виборчого кодексу була внесена поправка,

Польща	Законодавча квота	за якою число жінок-кандидатів у виборчому списку повинно бути не менше 35 % (ст. 211). Якщо не задовольняється відповідна вимога, то комісія надає партії три дні для виправлення ситуації. У разі, якщо цього не відбулося, комісія може прийняти рішення про відмову в реєстрації (ст. 215).
Франція	Законодавча квота	Конституція передбачає, що закони повинні сприяти забезпеченню рівного доступу жінок і чоловіків до виборчих мандатів і виборчих посад. Крім цього, Конституція визнає відповідальність політичних партій в підтримці та просуванні цього принципу. Досягнення ґендерної рівності також регулюється Виборчим кодексом Французької Республіки , де вказано, що різниця між кандидатами різної статі, що висувуються на вибори, повинна становити не більше 2 % (ст. 9).
Словенія	Законодавча квота	У списку кандидатів кожна стать повинна бути представлена не менше, ніж на 35 % від фактичної загальної кількості кандидатів в списку (ст. 43). Якщо списки кандидатів не відповідають цим вимогам, виборча комісія відмовляє щодо реєстрації (ст. 56, Закон про національні вибори).
Хорватія	Законодавча квота	При складанні списків кандидатів на виборах в парламент представників хорватських політичних партій та інших уповноважених організацій повинні дотримуватися принципу рівності чоловіків і жінок, прагнути до досягнення балансу з точки зору представленості жінок і чоловіків у таких виборчих списках (ст. 15, Закон про ґендерну рівність). Якщо списки кандидатів не відповідають принципу рівності чоловіків і жінок, політичні партії повинні сплатити штраф 50 тисяч HRK – 7 600 доларів (ст. 35).
Німеччина	Добровільні партійні квоти	<ul style="list-style-type: none"> • Соціал-демократична партія – кожна стать повинна бути представлена не менше, ніж 40 %. • Християнсько-демократичний союз – 1/3 від кількості усіх кандидатів повинні становити жінки.
Румунія	Добровільні партійні квоти	<ul style="list-style-type: none"> • Демократична партія – квота для жінок становить 30 %. • Соціал-демократична партія – квота для жінок становить 30 %.
Чехія	Добровільні партійні квоти	Чеська соціал-демократична партія – 25 % від числа кандидатів повинні становити жінки. Якщо партія не змогла висунути 25 %, тоді Соціал-демократична жіноча організація має право додатково висунути жінок.

Парламентські органи із забезпечення ґендерної рівності

У багатьох європейських парламентах створено відповідні парламентські органи із забезпечення ґендерної рівності. Наприклад, у Національній асамблеї Словенії працює

Комісія з проведення політики в інтересах жінок, в Естонії — Асоціація жінок-депутатів різних політичних партій, яка координує ґендерні питання, у Бельгії — Консультативний комітет з питань рівних можливостей у верхній палаті Федерального парламенту, у Франції — в двох палатах парламенту — парламентські делегації з питань прав жінок і рівних можливостей жінок та чоловіків. Крім цього, у Норвегії, Швеції, Фінляндії, Литві, Німеччині, Словенії запроваджено посади омбудсмена з рівних прав і можливостей для правового захисту та контролю за виконанням ґендерних законів.²

Досвід впровадження ґендерної рівності: Австрія

Цікавим є досвід впровадження ґендерної рівності в Австрії. На урядовому рівні існують міжміністерські робочі групи — з ґендерної рівності та ґендерного інтегрування. Робоча група з ґендерної рівності виробляє пропозиції з усіх питань рівноправного ставлення та просування жінок на державній службі. Робоча група з ґендерного інтегрування розробляє стратегії та методи реалізації концепції ґендерної рівності в рамках міністерств і на політичному рівні. Відповідно у кожному міністерстві призначається комісар з рівного ставлення. Ці комісари надають консультації державним службовцям і здійснюють моніторинг всіх видів ґендерної дискримінації.²

Список використаних джерел

---

1. Марценюк Т. Ґендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики [Електронний ресурс] / Тамара Марценюк — Режим доступу до ресурсу: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/gender_block_20150518_interactive_stronger_together.pdf
2. Онищенко І. Ґендерна політика Європейського Союзу [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10995/1/Gender.pdf>
3. Gender Equality Index [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/Gender-Equality-Index-Country-Profiles.pdf>
4. Report on equality between women and men [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/150304_annual_report_2014_web_en.pdf
5. Quota Project [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://www.quotaproject.org/uid/countryview.cfm?country=179>
6. Ley Orgánica 5/1985, de 19 de Junio, del régimen electoral general [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://www.juntaelectoralcentral.es/cs/jec/lorej>

Інформацію підготувала Анастасія Паршикова,

інтернка Програми стажування у Верховній Раді України 2015-2016 рр.